

EDUCATIEVE MASTER IN DE ONTWERPWETENSCHAPPEN

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

TOETS NIEUWE OPLEIDING • ADVIESRAPPORT

18 JANUARI 2019

Inhoud

1	Samenvattend advies van de visitatiecommissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
2.1	Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau	6
2.2	Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving	8
2.3	Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau	10
2.4	Eindoordeel.....	12
3	Beoordelingsproces	13
4	Overzicht oordelen	14
	Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding.....	15
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR).....	16
	Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie	169
	Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten	19

1 Samenvattend advies van de visitatiecommissie

Voorliggend advies betreft de aanvraag van de KU Leuven voor een toets nieuwe opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen. Deze tweejarige academische opleiding van 120 studiepunten situeert zich binnen het kader en de visie die de KU Leuven heeft ontwikkeld voor alle educatieve masters. Die visie is uitgewerkt in duidelijke opleidingsspecifieke leerresultaten die passend zijn voor een opleiding op niveau 7 en aansluiten bij de actuele eisen van het vakgebied en beroepenveld. Daarnaast heeft de opleiding ook een frisse kijk op het profiel van de master-leraar in de ontwerpwetenschappen: het aanboren van tewerkstellingsmogelijkheden buiten het onderwijs en de positionering van afgestudeerden als STEAM-leraar (STEM en Arts) zijn beloftevolle ontwikkelingen.

Het programma van de educatieve masteropleiding voldoet aan de decretale vereisten inzake studieomvang en praktijkcomponent. Volgens de commissie is er een duidelijk verband tussen enerzijds het curriculum en de individuele opleidingsonderdelen en anderzijds de beoogde leerresultaten. Zowel de domeincomponent als de component leraarschap zijn goed opgebouwd. De commissie vindt het een mooi uitgangspunt en een interessante uitdaging om studenten in de specifieke leeromgeving van ontwerpstudio's vakinhoudelijke kennis te laten combineren met onderwijskundige praktijken. De gevarieerde stages verbreden volgens de commissie de toekomstige tewerkstellingskansen van de studenten. De kwaliteit van de onderwijsleeromgeving blijkt ook uit het voorziene personeel en de voorzieningen op het vlak van infrastructuur en studentenbegeleiding. Zowel de universiteit als de faculteit Architectuur engageren zich om de nieuwe opleiding op te starten en te bestendigen.

Voor de toetsing kan de opleiding gebruik maken van bestaand beleid en instrumenten op universitair en facultair niveau. Volgens de commissie is er een ruime variatie aan evaluatievormen die zijn afgestemd op de specifieke leervormen van de onderwijsonderdelen. Over de evaluatie van de stage en de masterproef is goed nagedacht, waarbij verschillende actoren zijn betrokken met uiteenlopende achtergronden.

De commissie is van oordeel dat de opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen van de KU Leuven voldoet aan elk van de drie generieke kwaliteitswaarborgen. De commissie brengt derhalve een positief advies uit aan de NVAO. Zij baseert haar oordeel op het informatiedossier en het toelichtend gesprek.

Niettemin heeft de opleiding nog werk voor de boeg. Met het oog op de verdere ontwikkeling van de nieuwe opleiding, formuleert de commissie de volgende aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het huidige oordeel over de potentiële kwaliteit van de opleiding. De commissie adviseert de opleiding om:

- de universiteitsbrede vormingsdoelen te integreren in de opleidingsspecifieke leerresultaten;
- het pedagogisch project van deze nieuwe opleiding te verduidelijken in het informatie- en studiemateriaal;
- de educatieve componenten in de opleidingsonderdelen nog sterker te expliciteren;
- de onderzoekscomponent binnen de masterproef nog verder te concretiseren in functie van de beoogde doelstellingen van de educatieve masteropleiding;
- nog breder op zoek te gaan naar alternatieve educatieve settings die mogelijkheden bieden op tewerkstelling voor toekomstige afstudeerders.

Op basis van de reeds ontwikkelde opleidingscomponenten, de bestaande expertise binnen de universiteit en de realistische intenties van de opleiding, oordeelt de commissie positief over de kwaliteit van deze opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen.

Den Haag, 18 januari 2019

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen van de Katholieke Universiteit Leuven,

Roger Standaert
(voorzitter)

Mark Delmartino
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau

Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Bevindingen

De Educatieve master in de ontwerpwetenschappen is een academische opleiding die studenten in staat stelt zowel de basiscompetenties van een leraar op masterniveau te verwerven als zich in het domein van de ontwerpwetenschappen te bekwamen. De Educatieve master in de ontwerpwetenschappen is ingebed in de Faculteit Architectuur en valt onder de verantwoordelijkheid van een Permanente Onderwijscommissie.

Deze opleiding in de ontwerpwetenschappen is één van de tien educatieve masteropleidingen die de KU Leuven vanaf 2019-2020 zal aanbieden. De commissie constateert dat de KU Leuven heel wat aspecten van de tien opleidingen gezamenlijk heeft ontwikkeld en zal opvolgen. Zo zijn de opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR) voor de component leraarschap identiek voor de tien educatieve masteropleidingen van de KU Leuven. Ook de doelstelling is identiek voor alle opleidingen: de educatieve masteropleiding levert master-leraren af die beschikken over een geïntegreerde en onderzoeksgebaseerde expertise bestaande uit domeinspecifieke, pedagogisch-onderwijskundige en vakdidactische competenties. Deze drieledige expertise is gekoppeld aan een grondhouding met zin voor reflectie, oog voor diversiteit en heldere communicatie. De tien educatieve masteropleidingen hebben regelmatig beleidsoverleg binnen de stuurgroep van het Academisch Vormingscentrum voor Leraren, een interfacultair centrum dat instellingsbreed onder meer verantwoordelijk is voor coördinatie, ontwikkeling en ondersteuning van de lerarenopleidingen en voor de nascholing van leraren.

De domeinspecifieke leerresultaten (DLR) voor de component leraarschap zijn in de Vlaamse Interuniversitaire Raad opgemaakt door de werkgroep Lerarenopleiding, afgetoetst bij de betrokken universiteiten, en positief geadviseerd door de Stuurgroep Learning Outcomes van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad. De DLR zijn bovendien afgestemd met het werkveld en afgetoetst aan de Dublin Descriptoren. De commissie constateert dat deze aanpak ertoe geleid heeft dat de DLR van de opleiding beantwoorden aan de verwachtingen en vereisten van het masterniveau, zoals vastgesteld als niveau 7 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Uit het informatiedossier blijkt verder dat er op Vlaams niveau bijkomende DLR voor de domeincomponent worden geformuleerd tijdens het academiejaar 2018-2019.

Voor de opmaak van de OLR van haar educatieve masteropleidingen heeft de KU Leuven rekening gehouden met wat de overheid verwacht van een leraar. Op basis van dit beroepsprofiel formuleerde de Vlaamse Regering basiscompetenties: tien functionele gehelen (kennis en vaardigheden) en acht attitudes. De commissie stelt vast dat die kennis, vaardigheden en attitudes verwerkt zijn in de OLR van de opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen en recht doen aan de visie van de KU Leuven op de leraar die zij willen afleveren: een master-leraar met domeindeskundige, pedagogisch-onderwijskundige en vakdidactische expertise die steeds onderzoekgebaseerd is.

De commissie stelt vast dat – in aansluiting op de onderwijsvisie van de KU Leuven – binnen de educatieve masteropleiding ook aandacht is voor de persoonsvorming van de toekomstige leraren.

De KU Leuven kiest er daarom voor om naast OLR ook vormingsdoelen te formuleren: studenten doorlopen immers niet alleen een opleidingstraject maar ook een vormingstraject dat hen de ruimte geeft te werken aan een persoonlijke en maatschappelijke ingesteldheid en betrokkenheid als leraar. Daarnaast constateert de commissie dat binnen de OLR van de Leuvense educatieve masteropleiding aandacht wordt besteed aan taalsensitief lesgeven en aan expertise inzake juridische en administratieve aspecten van het leraarschap.

De educatieve masteropleiding volgt de facultaire visie dat architectuur een interdisciplinaire samenwerking betreft tussen techniek, maatschappij en kunsten, die samenkomen in het architecturaal ontwerp. Uit het informatiedossier en het gesprek onthoudt de commissie dat de nieuwe opleiding studenten zal voorbereiden op diverse educatieve contexten, van het formele secundair onderwijs (wetenschappelijk tekenen, esthetica, plastische kunsten) over het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs tot meer alternatieve educatieve settings (musea, toneelgezelschappen, enz.). Binnen het onderwijs zal de leraar die beschikt over een educatief masterdiploma ontwerpwetenschappen de ontwikkelingen binnen het STEM-onderwijs kunnen volgen en dit verbreden tot STEAM: Science, Technology, Engineering, Arts en Mathematics.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het gesprek is de commissie van oordeel dat het beoogde eindniveau van de educatieve masteropleiding zorgvuldig tot stand is gekomen en dat de leerresultaten adequaat zijn geformuleerd. Die appreciatie betreft zowel de domeinspecifieke als de opleidingsspecifieke leerresultaten. Bovendien zijn de DLR voor de component leraarschap adequaat vertaald in 11 relevante en helder geformuleerde OLR.

In het informatiedossier wordt duidelijk een verband gelegd tussen de OLR en DLR en op welke wijze de OLR in het curriculum aan bod komen. De commissie is van oordeel dat de bijgevoegde vormingsdoelen best worden geïntegreerd in de OLR. De meerwaarde ervan en het verschil met de OLR is niet duidelijk. De commissie waardeert de prioriteit die wordt gegeven aan de leraar op de klasvloer in casu aan twee eerste functionele gehelen uit het Besluit van de Vlaamse regering over de basiscompetenties van de leraar.

In tegenstelling tot andere educatieve masteropleidingen aan de KU Leuven beschikt deze opleiding niet over een 'voorganger' binnen de specifieke lerarenopleiding. De commissie stelt met tevredenheid vast dat de nieuwe opleiding een duidelijke – en frisse – visie heeft ontwikkeld over het profiel van de master-leraar in de ontwerpwetenschappen: het aanboren van tewerkstellingsmogelijkheden buiten het onderwijs en de uitbreiding van STEM tot STEAM-leraar zijn volgens de commissie beloftevolle ontwikkelingen.

De opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen gaat van start in september 2019 en beschikt volgens de commissie over een adequate set van beoogde leerresultaten. De commissie geeft de opleiding wel ter overweging om de universiteitsbrede vormingsdoelen te integreren in de opleidingsspecifieke leerresultaten. Daarnaast viel het de commissie op dat de opleidingsverantwoordelijken een duidelijk beeld hebben van het pedagogisch project van deze nieuwe opleiding, maar dat dit project nog niet helemaal is uitgekristalliseerd op papier. De vertaling van de beoogde leerresultaten naar leerdoelen per opleidingsonderdeel mag dan wel correct zijn weergegeven in matrices en kruistabellen, maar kan verder worden verduidelijkt voor de toekomstige studenten.

Oordeel: voldoende

2.2 Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving maakt het voor studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen wordt aangeboden als een tweejarig voltijds programma van 120 studiepunten, in een verkorte variant en een variant voor Leraren in Opleiding (LIO). De opleiding bestaat uit een vakinhoudelijk deel en een component leraarschap. De commissie stelt vast dat de opleiding voldoet aan de decretale vereisten inzake studieomvang en praktijkcomponent. Conform de mogelijkheden in de regelgeving van de Vlaamse overheid bouwt de faculteit Architectuur in de academische bacheloropleiding interieurarchitectuur een component leraarschap in van 15 studiepunten. Studenten met interesse in de educatieve master volgen deze component tijdens hun bacheloropleiding en krijgen hierdoor rechtstreeks toegang tot de educatieve masteropleiding; zij volgen tijdens de tweejarige opleiding een domeincomponent van 75 studiepunten. Andere studenten volgen dit voorbereidingsprogramma voorafgaand of gelijktijdig met de educatieve masteropleiding. Studenten die in het verkorte traject instromen en de component leraarschap reeds tijdens hun bacheloropleiding hebben afgelegd, volgen een programma van in totaal 45 studiepunten.

Het informatiedossier omvat een schematisch overzicht op hoofdlijnen van de educatieve masteropleiding alsook een gedetailleerd overzicht van het programma met een modeltraject voor generatiestudenten die de integrale opleiding volgen en een verkort traject voor zij-instromers. Op basis van de uitgebreide beschrijving van de twee componenten en de respectievelijke programmaonderdelen en werkvormen kan de commissie zich een goed beeld vormen van de inhoud van het programma. De domeincomponent bestaat uit zowel theoretische opleidingsonderdelen als ontwerpstudio's en het domeinspecifieke onderdeel van de masterproef. In de ontwerpstudio's leren studenten niet enkel vakinhoudelijke kennis over architectuurontwerp maar komen ze ook in aanraking met onderwijskundige praktijken en leeromgevingen specifiek aan architectuuronderwijs. De component leraarschap is gegroeid uit een curriculumconcept dat gemeenschappelijk met alle betrokken Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO) en hogescholen van de Associatie KU Leuven is ontwikkeld. Binnen de component leraarschap wordt in beide varianten evenveel aandacht besteed aan theorie als aan praktijk. De component leraarschap bestaat uit vijf luiken: algemene educatieve vorming, vakdidactiek, stage, verbreding/verdieping, en de masterproef.

Het opleidingsonderdeel stage wordt uitgebreid beschreven in het informatiedossier. De commissie stelt vast dat de opleiding een gepaste invulling geeft aan de stage, die bestaat uit een initiatie-, ingroei-, doorgroei- en diversiteitsstage. Naast de klassieke stage in het secundair onderwijs reikt de opleiding ook andere stageopties aan in alternatieve settings zoals een museum of het deeltijds kunstonderwijs. De stagescholen worden goed betrokken bij de praktijkcomponent. Bij het organiseren van de stages is er nauw contact met de directeurs, stagecoördinatoren en vakmentoren, en wordt de stagiair gezamenlijk begeleid door de opleiding en de stageplaats. Tijdens de diversiteitsstage maken studenten kennis met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeftes en met Universal Design for Learning (UDL). Wanneer studenten al een onderwijsopdracht hebben kunnen zij als LIO een deel van de aan de stage verbonden leeractiviteiten in de eigen instelling uitvoeren.

De masterproef heeft een totale omvang van 24 studiepunten en koppelt het domeinspecifieke en educatieve luik aan elkaar. Studenten volgen een masterstudio bij een promotor die toeziet op de educatieve invulling van de masterproef en een promotor uit de domeinspecifieke master. De begeleiders zijn facultaire experts op het vlak van educatief-architecturaal onderzoek (artistiek, bouwtechnisch en cultureel) en betrekken de studenten bij lopend onderzoek.

Tijdens het gesprek hebben de opleidingsvertegenwoordigers de commissie een lijst overhandigd met mogelijke – en zeer gevarieerde - onderwerpen voor de masterproef. Studenten uit het verkorte traject volgen het opleidingsonderdeel ‘masterproef – onderwijsonderzoek’ van 6 studiepunten, dat bestaat uit methodologische ondersteuningssessies en een onderzoek (al dan niet in groep) over een onderwijsrelevant thema.

Voor de onderwijs- en coördinatietaken doet de opleiding beroep op zelfstandig academisch personeel, praktijkassistenten en administratieve medewerkers. De titularis van elk opleidingsonderdeel is lid van de Permanente Onderwijscommissie en expert in een bepaald aspect van architectuuronderwijs, kunstonderwijs en STEM-onderwijs. Aangezien de nieuwe opleiding niet voortbouwt op een bestaande opleiding, werden vooral docenten aangesteld die zich vanuit hun onderwijs- of onderzoeksopdracht reeds focussen op de ontwikkeling van vakdidactiek en begaan zijn met het architectuuronderwijs. Voor de component leraarschap spelen de praktijkassistenten een belangrijke rol aangezien zij de begeleiding van studenten tijdens de stages verzorgen en begeleidingstaken opnemen in de vakdidactische opleidingsonderdelen.

Ten tijde van het beoordelingsproces was het niet mogelijk om een aanduiding te geven van het aantal personeelsleden (zowel hoofdelijk als in VTE) dat in de nabije toekomst zal verbonden zijn aan de nieuwe opleiding. Tijdens het gesprek hebben de verantwoordelijken bevestigd dat zowel de universiteit als de faculteit zich engageren voldoende personeel te voorzien om de nieuwe opleiding in te richten.

De integrale opleiding wordt aangeboden op de KU Leuven-campusen Sint-Lucas in Brussel en Gent, terwijl het verkorte traject ook op negen andere vestigingsplaatsen bij CVO's wordt ingericht. Volgens het informatiedossier zijn de materiële voorzieningen op alle campusen en vestigingsplaatsen aan de maat. Studenten hebben toegang tot verschillende bibliotheken en leercentra; op elke vestigingsplaats is er een eigen studie- en uitleenbibliotheek. Daarnaast beschikt de KU Leuven over een uitgebouwde digitale infrastructuur die het onderwijs en de daarbij horende processen ondersteunt en die onderwijs op verschillende campusen faciliteert.

In het informatiedossier wordt gesteld dat “door de omvang en draagkracht van de universiteit, de financiële afspraken met de associatiepartners en de stevige verankering van de educatieve masteropleidingen in het basisaanbod van de KU Leuven, de KU Leuven zich kan engageren om de duurzame bestendiging van de voorziene financiële middelen te garanderen voor alle opleidingen inzake personeelskosten, benodigde infrastructuur op de verschillende campusen, pedagogische uitrusting, faciliteiten voor e-learning en praktijkruimten.” In een bij het dossier gevoegde verklaring bevestigt de Rector van de KU Leuven dat de universiteit de nieuwe opleidingen wenst te bestendigen. In een apart document worden bovendien de verschillende financieringsbronnen van de educatieve masteropleidingen toegelicht.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het gesprek is de commissie van oordeel dat de onderwijsleeromgeving van de opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen aan de maat is. Het programma voldoet aan de decretale vereisten inzake studieomvang en praktijkcomponent. Volgens de commissie is er bovendien een duidelijk verband tussen enerzijds het curriculum en de individuele opleidingsonderdelen en anderzijds de beoogde leerresultaten.

Volgens de commissie zijn zowel de domeincomponent als de component leraarschap mooi opgebouwd. De opleiding heeft een gedifferentieerd aanbod aan onderwijs- en leervormen, waarbij de werkvormen en de hiermee samenhangende leeromgeving zijn ingericht met aandacht voor het leraarschap en de onderzoekende houding van de student-leraar.

De commissie waardeert in hoge mate de intentie van de opleiding om de ontwerpstudio's uit de architectuuropleiding binnen het profiel van de educatieve masteropleiding te brengen: het vormt zowel een mooi uitgangspunt als een interessante uitdaging om in deze ontwerpstudio's, waar studenten vakinhoudelijke kennis combineren met onderwijskundige praktijken in een specifieke leeromgeving, vanuit het doen te leren en te reflecteren over de rol van de leraar.

De opbouw en vormgeving van de stage is volgens de commissie erg sterk: er wordt een duidelijke groeilijn ingebouwd waarbij studenten eerst observeren, vervolgens participeren en dan zelfstandig lessen opbouwen. Feedback en intervisie zijn duidelijk aanwezig. De intervisiemomenten waarin de studenten hun stage bespreken in groepjes en reflecteren over hun ervaringen, zijn waardevol: het is verrijkend om te weten hoe anderen iets (zouden) aanpakken en ervaren hebben. De stages zijn bovendien gevarieerd, waarbij er aandacht is voor zowel de klassieke schoolomgeving als voor alternatieve educatieve contexten en voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeftes. Op die manier verbreden de studenten hun tewerkstellingskansen en zullen de afgestudeerde educatieve masters breed inzetbaar zijn op hun toekomstige werkplek.

De kwaliteit en de kwantiteit van het beoogde personeel is volgens de commissie op orde. Zowel de universiteit als de faculteit stellen zich garant voor de inzet van passende personele middelen. De docenten zijn voldoende gekwalificeerd om het curriculum vorm te geven en praktijkassistenten kunnen hun ervaring in het onderwijs delen met de studenten die ze begeleiden.

De voorzieningen zowel op het vlak van infrastructuur als voor de begeleiding en ondersteuning van de studenten zijn gepast. De commissie is van oordeel dat de KU Leuven deze kwaliteit ook kan garanderen op elk van de vestigingsplaatsen waar het verkorte traject wordt aangeboden.

Naast talrijke sterke elementen heeft de commissie ook vastgesteld dat de kwaliteit van de opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen op enkele punten nog verdere aanscherping verdient. Zo zit er een spanningsveld tussen het domeingerichte en het onderwijskundige luik van de opleiding waarbij het educatieve nog teveel verondersteld wordt en nog te weinig effectief aanwezig is. Hoewel de opleiding een brede waaier aan mogelijke en relevante onderwerpen voor de masterproef kon voorleggen, moet de onderzoekscomponent nog verder uitgekristalliseerd worden op een wijze die passend is voor een educatieve masteropleiding. Ten slotte heeft de commissie de indruk dat de mogelijkheden voor toekomstige afstudeerders breder zijn dan wat de opleiding tot nu toe voor ogen heeft.

Oordeel: voldoende

2.3 Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.

Bevindingen

Om de kwaliteit van toetsing op te volgen en voortdurend te blijven bevorderen heeft de KU Leuven een integraal en universiteitsbreed toetsbeleid ontwikkeld. In dit beleid staan validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en bruikbaarheid van toetsing centraal. Daarnaast speelt feedback ook een belangrijke rol. De commissie constateert dat de KU Leuven zich engageert om in het kader van kwaliteitsvol toetsbeleid een waarden-volle leeromgeving tot stand te brengen die gekenmerkt wordt door vertrouwen, transparantie, verantwoordelijkheid, respect en verbondenheid.

De opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen is ingebed in de Faculteit Architectuur die handvatten heeft ontwikkeld voor kwaliteitsvolle – valide, betrouwbare en transparante - toetspraktijken binnen de eigen onderwijscontext van de opleiding. Toetsen vormen een informatiebron over het leerproces, maken deel uit van de onderwijsleeromgeving en zijn dus ook afgestemd op de overige componenten van die omgeving zoals inhoud, werkvorm, materiaal, enz.

De commissie constateert dat, in lijn met het facultaire toetsbeleid, binnen de opleiding zowel formatief als summatief wordt getoetst waarbij heel wat aandacht uitgaat naar feedback. Om het leerproces optimaal te laten verlopen geeft het didactisch team binnen de formatieve evaluatie de studenten kwalitatieve en taakgerichte feedback zodat zij hun studievoortgang en -aanpak kunnen bijsturen. Bij de summatieve evaluatie krijgen studenten zowel volledige informatie over de toetsing als feedback over het behaalde resultaat. De kwaliteit van de toetsing wordt bewaakt door de Permanente Onderwijsc commissie. Via zgn. 'evaluatiemappings' ziet zij niet enkel toe op de variatie in toetsvormen maar ook op de validiteit van de toetsing en de slaagpercentages.

Daarnaast stelt de commissie vast dat er een grote variatie aan toetsvormen wordt gehanteerd binnen opleidingsonderdelen en over de verschillende componenten heen. In het informatiedossier wordt ruime aandacht besteed aan de beoogde aanpak van toetsing in de verschillende opleidingsonderdelen. Zo ligt bij de stage de nadruk op permanente evaluatie en is die evaluatie opgedeeld in verschillende onderdelen, inclusief mentorgesprekken, stagebezoeken, intervisiemomenten en een groeiportfolio. De masterproef wordt beoordeeld aan de hand van een jaarwerk en een presentatie; het jaarwerk wordt opgevolgd en geëvalueerd door de promotor en copromotor, terwijl een jury het eindproduct beoordeelt op concept, uitwerking en presentatie.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het gesprek is de commissie van oordeel dat de opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen beschikt over een adequaat systeem van toetsing om het te realiseren eindniveau vast te stellen. Die toetsing gebeurt op basis van facultaire principes die op hun beurt zijn afgeleid van instellingsbreed beleid. Volgens de commissie is de evaluatie valide, betrouwbaar en transparant.

De commissie oordeelt bovendien positief over een aantal principes en bevindingen in verband met de toetsing binnen de opleiding: zo is er een ruime variatie aan evaluatievormen die zijn afgestemd op de specifieke leervormen van de onderwijsonderdelen. Daarnaast legt de opleiding een sterke nadruk op formatieve evaluatie en op het vaststellen en bewerkstelligen van persoonlijke groei bij de stages en de vakdidactiek. De commissie waardeert ook de aanpak van de opleiding met betrekking tot de (evaluatie van de) masterproef. Die proef wordt vormgegeven vanuit de samenwerking tussen het vakdomein en educatie waarbij een deel van het eindcijfer wordt bepaald door een jury die bestaat uit een interne waarnemer, een academicus en een praktijkdeskundige.

De commissie beseft dat de beoordeling van deze standaard in grote mate een plantoetsing betreft van kaders en intenties. Het kader is volgens de commissie adequaat en de intenties zijn vertrouwenwekkend. Bovendien kan de opleiding voor de toetsing rekenen op de ondersteuning door de Dienst Onderwijs van de faculteit Architectuur.

Oordeel: voldoende

2.4 Eindoordeel

De commissie beoordeelt elk van de generieke kwaliteitswaarborgen als voldoende en bijgevolg is ook haar eindoordeel over de Educatieve master in de ontwerpwetenschappen van de KU Leuven voldoende.

De opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen situeert zich binnen het kader en de visie die de KU Leuven heeft ontwikkeld voor alle educatieve masters. Die visie is uitgewerkt in duidelijke opleidingsspecifieke leerresultaten die passend zijn voor een opleiding op niveau 7 en aansluiten bij de actuele eisen van het vakgebied en beroepenveld. Daarnaast heeft de opleiding ook een frisse kijk op het profiel van de master-leraar in de ontwerpwetenschappen: het aanboren van tewerkstellingsmogelijkheden buiten het onderwijs en de positionering van afgestudeerden als STEAM-leraar zijn beloftevolle ontwikkelingen.

Het programma van de educatieve masteropleiding voldoet aan de decretale vereisten inzake studieomvang en praktijkcomponent. Volgens de commissie is er een duidelijk verband tussen enerzijds het curriculum en de individuele opleidingsonderdelen en anderzijds de beoogde leerresultaten. Zowel de domeincomponent als de component leraarschap zijn goed opgebouwd. De commissie vindt het een mooi uitgangspunt en een interessante uitdaging om studenten in de specifieke leeromgeving van ontwerpstudio's vakinhoudelijke kennis te laten combineren met onderwijskundige praktijken. De gevarieerde stages verbreden volgens de commissie de toekomstige tewerkstellingskansen van de studenten. De kwaliteit van de onderwijsleeromgeving blijkt ook uit het voorziene personeel en de voorzieningen op het vlak van infrastructuur en studentenbegeleiding. Zowel de universiteit als de faculteit Architectuur engageren zich om de nieuwe opleiding op te starten en te bestendigen.

Voor de toetsing kan de opleiding gebruik maken van bestaand beleid en instrumenten op universitair en facultair niveau. Volgens de commissie is er een ruime variatie aan evaluatievormen die zijn afgestemd op de specifieke leervormen van de onderwijsonderdelen. Over de evaluatie van de stage en de masterproef is goed nagedacht, waarbij verschillende actoren zijn betrokken met uiteenlopende achtergronden.

Ten tijde van de toets nieuwe opleiding (december 2018) is de opleiding op het vlak van leerresultaten, onderwijsleeromgeving en toetsing voldoende uitgewerkt. Niettemin kan de kwaliteit van de opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen nog worden aangescherpt op enkele punten. De commissie adviseert de opleiding om:

- de universiteitsbrede vormingsdoelen te integreren in de opleidingsspecifieke leerresultaten;
- het pedagogisch project van deze nieuwe opleiding te verduidelijken in het informatie- en studiemateriaal;
- de educatieve componenten in de opleidingsonderdelen nog sterker te expliciteren;
- de onderzoekscomponent binnen de masterproef nog verder te concretiseren in functie van de beoogde doelstellingen van de educatieve masteropleiding;
- nog breder op zoek te gaan naar alternatieve educatieve settings die mogelijkheden bieden op tewerkstelling voor toekomstige afstudeerders.

Op basis van de reeds ontwikkelde opleidingscomponenten, de bestaande expertise binnen de universiteit en de realistische intenties van de opleiding, oordeelt de commissie positief over de kwaliteit van de opleiding Educatieve master in de ontwerpwetenschappen.

3 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Kader Toets Nieuwe Opleiding specificatie Educatieve Graduaatsopleiding en Educatieve Masteropleiding”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 8 juni 2018.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Alle commissieleden hebben het informatiedossier bestudeerd en hun eerste indrukken aan de procescoördinator en secretaris bezorgd. De secretaris heeft die indrukken verzameld in een compilatiedocument. Tijdens het vooroverleg op 17 december 2018 heeft de commissie die informatie besproken en de belangrijkste onderwerpen vastgesteld voor het toelichtend gesprek met de opleiding.

Het toelichtend gesprek vond plaats op een opleidingsonafhankelijke locatie in Brussel op maandag 17 december 2018 om 15 uur. Tijdens dit gesprek werden de vragen van de commissie open besproken. De onderstaande gesprekspartners namen hieraan deel:

- Carl Bourgeois
- Willem De Greve
- Nel Janssens
- Laurens Luyten
- Wim Goossens
- Nancy Vansieleghem
- Bregt Henkens

Tijdens een besloten nabespreking op 17 december 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een oordeel op de drie generieke kwaliteitswaarborgen en een eindoordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van adviesrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde adviesrapport werd naar de NVAO gestuurd op 18 januari 2019.

4 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 2 weer.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1. Beoogd eindniveau	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3. Te realiseren eindniveau	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding

Naam, Adres, telefoon, e-mail, website instelling	Katholieke Universiteit Leuven Oude Markt 13, B-3000 LEUVEN +32 16 32 37 21 onderwijsbeleid@kuleuven.be www.kuleuven.be
Naam, functie, telefoon, e-mail contactpersoon	Carl Bourgeois, vice-decaan onderwijs Faculteit Architectuur
Naam associatie	Associatie KU Leuven
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding (graad, kwalificatie)	Educatieve master in de ontwerpwetenschappen
Afstudeerrichtingen	-
Niveau en oriëntatie	academische master
(Bijkomende) titel	Master of Science
(Delen van) studiegebied(en)	Architectuur
ISCED benaming van het studiegebied	0114; 073
Opleidingsvarianten:	- Regulier traject - Verkort traject voor zij-instromers
Onderwijstaal	Nederlands
De vestigingen waar de opleiding wordt aangeboden	Regulier en het verkort traject: - Brussel - Gent Verkorte trajecten: - Leuven - Diepenbeek - Antwerpen - Aalst - Brugge - Kortrijk - Geel
Studieomvang (in studiepunten)	- Regulier traject: 120 - verkort traject: 60
Nieuwe opleiding voor Vlaanderen	Ja

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

Deze domeinspecifieke leerresultaten kunnen niet autonoom gehanteerd worden, maar dienen samen gelezen te worden met de desbetreffende domeinspecifieke leerresultaten van de gerelateerde vakmaster(s). Samen vormen zij de domeinspecifieke leerresultaten voor de educatieve masteropleiding.

1. De educatieve master beheerst gespecialiseerde theoretische en praktische kennis, vaardigheden en attitudes die de basiscompetenties voor leraren zoals geformuleerd in het 'Besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 2018 betreffende de basiscompetenties van de leraren' ondersteunt. Hij/zij is in staat om die kennis uit te breiden, te actualiseren, te verbreden, te verdiepen en te verbinden met actuele maatschappelijke thema's en ontwikkelingen. Hij/zij kan die kennis inzetten om voor lerenden uitdagende leeromgevingen te creëren en kan op basis van die kennis, vaardigheden en attitudes eigen nieuwe ideeën voor de onderwijspraktijk ontwikkelen en aan de realiteit toetsen.
2. De educatieve master kan de beginsituatie van een leergroep en individuele lerenden in kaart brengen en een leeromgeving creëren die in al haar didactische componenten (leerdoelen, leerinhouden, leermaterialen, werk- en groeperingsvormen, evaluatie en feedback) aansluit bij die beginsituatie en responsief is ten aanzien van de diversiteit in de leergroep.
3. De educatieve master kan een positief leer- en leefklimaat creëren, en door doelgerichte activiteiten en formele en informele interacties de brede persoonlijke, intellectuele en maatschappelijke ontplooiing van leerlingen ondersteunen.
4. De educatieve master kan de organisatie van onderwijs- en leeractiviteiten op korte en lange termijn plannen, met het oog op het evidence informed creëren van een gestructureerde, efficiënte, veilige en stimulerende leeromgeving.
5. De educatieve master kan communiceren met ouders of verzorgers met diverse taalachtergronden in diverse talige situaties met het oog op informatie-uitwisseling, het stimuleren van de betrokkenheid en participatie en het samen ontwikkelen van constructieve oplossingen om het leren van de lerenden te ondersteunen en te stimuleren.
6. De educatieve master kan constructief samenwerken met externe partners met het oog op het verrijken van het onderwijs- en vormingsaanbod en het faciliteren van de doorstroming tussen onderwijsniveaus en naar de arbeidsmarkt.
7. De educatieve master is in staat om zelfstandig het beschikbare (inter)nationale wetenschappelijk onderzoek in het domein van het leraarschap in het algemeen en zijn discipline in het bijzonder te ontsluiten en de inzichten toe te passen in de eigen klas- en schoolcontext.
8. De educatieve master kent de mogelijkheden en grenzen van verschillende theoretische paradigma's in onderwijskundig en (vak)didactisch onderzoek.
9. De educatieve master gaat, gesteund op wetenschappelijk evidentie, kritisch-reflectief om met informatie, onderwijspraktijken, methodieken en leermiddelen. Hij/zij is zich bewust van lacunes in de empirische evidentie voor het gepast invullen van het leraarschap.
10. De educatieve master is in staat om een volledige onderzoekscyclus te doorlopen over een onderwijsrelevant onderwerp.
11. De educatieve master kan op basis van een actieve en onderzoekende houding voor beroepsvernieuwing bijdragen aan schoolbeleid en schoolontwikkeling.
12. De educatieve master kan door onderzoekend leren en kritische zelfevaluatie zijn functioneren als leraar bijsturen en op deze manier richting en innovatie geven aan zijn professionele praktijk en ontwikkeling.

13. De educatieve master is in staat om in een schoolteam constructief samen te werken met collega's en initiatief te nemen tot, deel te nemen aan en leiding te geven aan disciplinair en interdisciplinair teamoverleg tussen leraren.
14. De educatieve master is in staat om over onderwijskundige thema's, het lerarenberoep, en zelf ontwikkelde oplossingen voor de onderwijspraktijk te communiceren met collega's en andere stakeholders in het onderwijs en als professional deel te nemen aan het maatschappelijk debat.

Datum validatie: 15 oktober 2018

Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie

De beoordeling is gebeurd door een visitatiecommissie aangesteld door de NVAO. De commissie is als volgt samengesteld:

Roger Standaert (*voorzitter*) begon zijn loopbaan als lector in de lerarenopleiding na zijn studies pedagogische wetenschappen. Vanaf 1976 tot 1989 gaf hij leiding aan een grootscheeps vernieuwingsproject voor het secundair onderwijs in Vlaanderen. In 1989 promoveerde hij op een comparatief proefschrift over onderwijsbeleid. In 1991 werd hij benoemd tot eerste algemeen directeur van de nieuw opgerichte afdeling Onderwijsontwikkeling, belast met het formuleren van eindtermen en de voorbereiding van een kwalificatiestructuur. In 1998 werd hij professor vergelijkende pedagogiek aan de universiteit Gent. Na zijn professionele loopbaan blijft hij actief als expert in plaatselijke en internationale onderwijsorganisaties.

Wouter Davidts (*commissielid*) geeft les aan de vakgroep Architectuur & Stedenbouw, alsook aan de Vakgroep Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen van de Universiteit Gent. Hij is ook verbonden aan de AP Hogeschool als docent bij de opleiding Woordkunst van het Conservatorium Antwerpen.

Tom Rydant (*commissielid*) is master of science in de opleidings- en onderwijswetenschappen. Met zijn diploma GLSO Lichamelijke Opvoeding startte hij zijn loopbaan als leraar in het secundair onderwijs. Sinds 2003 werkt hij vanuit verschillende functies aan onderwijsvernieuwing. In GO! talent fungeerde hij sinds 2010 als technisch beleidscoördinator. Vanaf 2015 is hij er directeur. Sinds oktober 2018 maakt Tom Rydant deel uit van het Bureau en de Raad Secundair Onderwijs van de VLOR.

Geertrui De Vijlder (*student-commissielid*) zit in haar tweede masterjaar animatiefilm aan het KASK te Gent die ze combineert met de Specifieke Lerarenopleiding (SLO). Ze voltooide reeds vier vakken van de SLO. Volgend jaar wil ze overschakelen naar de Educatieve Master. In haar vrije tijd geeft ze workshops animatiefilm met WAF!, een initiatief van het Fonds Raoul Servais. Geertrui is vijf jaar lang actief geweest als monitor bij Free-Time vzw. Daarnaast was ze meerdere jaren scoutsleidster en één jaar groepsleidster van Scouts Sint-Petrus te Gent.

De commissie werd bijgestaan door:

- Dagmar Provijn, beleidsmedewerker NVAO en procescoördinator;
- Mark Delmartino, MDM Consultancy bvba, secretaris.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de NVAO gedragscode en privacyverklaring.

Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding

- KU Leuven, Educatieve master in de ontwerpwetenschappen, TNO, oktober 2018.

Bijlagen bij het aanvraagdossier:

- Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)
- Opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR)
- Schematisch programmaoverzicht
- Inhoudsbeschrijving van de programmaonderdelen
- Beschrijving van het personeel
- Overzicht van de contacten met het werkveld
- Onderwijs- en examenregeling
- Financieel plan
- Mapping OLR en DLR
- Mapping OLR en functionele gehelen
- Curriculummapping curriculum en OLR
- Gemeenschappelijk curriculumconcept Associatie KU Leuven

Informatie ter beschikking gesteld tijdens het toelichtend gesprek:

- Overzicht mogelijke onderwerpen masterproef

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de toetsing van de nieuwe opleiding educatieve master in de ontwerpwetenschappen.

